

3. Обмеження та масовий перехід до безготівкових операцій.

4. Зростання ролі держави, націоналізація чи викуп проблемних або критично важливих підприємств, інтеграція підприємств тощо. Попри «падіння економічних показників в Україні, 72% керівників очікують зростання прибутку їх організацій в наступні 3 роки» [1]. Це безпосередньо залежить від того, наскільки швидко вони зможуть провести необхідні цифрові зміни моделі бізнесу.

На сьогоднішній день активність інтеграційних процесів та перехід до нової бізнес-моделі на вітчизняних підприємствах не є дуже повільним. Однак вітчизняні підприємства, особливо в галузі ІТ-технологій, мають потужний потенціал для подальшого розвитку [2]. Перехід до моделі «Post-COVID19 есоному» допоможе сучасним підприємствам визначити новий шлях інтеграційного розвитку в умовах пандемії.

Література

1. Чи є бізнес після COVID? Як пандемія вплинула на українські компанії. – Режим доступу: <https://youcontrol.com.ua/articles/byznes-posle-covid/>

2. Шацька З.Я., Когут А.Л. Особливості інтеграційних процесів на вітчизняних підприємствах. Електронне фахове видання «Інфраструктура ринку». 2020. Випуск №48. Жовтень 2020. URL: <http://www.market-infr.od.ua>

3. Як борються з COVID-19 у світі: варіанти урядових рішень. – Міжнародний центр перспективних досліджень. – 20.03.2020. - Режим доступу: <http://icps.com.ua/yak-boryutsya-z-covid-19-u-sviti-varianty-uryadovykh-rishen/>

ПЛАТФОРМА 2

СУЧАСНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

О.В.Ольшанська, д.е.н., професор,
Київський національний університет
технологій та дизайну

М.О. Хмелевський, к.е.н., професор,
Національний транспортний університет

РЕГІОНАЛЬНО-СИСТЕМНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ЧИННИК РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сучасний стан економіки України вимагає глибинних змін в методології регіонального розвитку з метою підвищення ефективності її

функціонування та зміцнення економічної безпеки держави. Наявність регіональних диспропорцій соціально-економічного розвитку, посилення дезінтеграції економіки країни, недосконалість механізмів управління регіональним розвитком ставлять складні завдання подальшої еволюції наукових засад територіальної організації господарства, які відповідали би потребам нового періоду розвитку й модернізації соціально-економічної системи України. Сучасні виклики вимагають переоцінки традиційних принципів діяльності господарства та розробки нових, які стосуються, насамперед, просторового розвитку економіки та її системної організації в ринкових умовах, створення реальних передумов забезпечення економічної безпеки та стійкого розвитку економіки України і умовах турбулентності зовнішнього середовища.

Територіальний поділ праці є базовою категорією аналізу регіональної організації економіки та її просторового планування як в масштабах окремих регіонів, так і країни в цілому. Він виступає об'єктивною передумовою формування зв'язків між суб'єктами економічної діяльності, що знаходяться в межах або поза межами регіону. Територіальний поділ праці реалізується в просторовому плануванні видів економічної діяльності з урахуванням їх конкурентних переваг. Це обумовлює спеціалізацію господарських зв'язків з іншими регіонами. Отже завдяки територіальному поділу праці економіки регіонів стають все більш взаємозв'язаними, формуючи єдину економічну систему. Чим глибший суспільний поділ праці за видами діяльності та різноманітніші економічні і соціальні зв'язки між регіонами, тим вищий рівень взаємозв'язаності їх економічних систем. Рушійною силою цього процесу є, насамперед, економічний ефект. Він формується в разі, коли доходи від збуту товарів в одному регіоні перевищуватимуть сукупні витрати на виробництво, транспортування тощо в іншому.

Важливість територіального поділу праці у формуванні економіки регіонів виражається у виникненні різних типів територіальних виробничих (господарських) комплексів, які відіграють роль головного її каркасу. Регіоноформуюче його значення полягає в тому, що функціонування галузей спеціалізації має ключове загальнонаціональне, регіональне, локальне значення в економіці країни. Це призводить до формування різних типів регіональних комплексів, які є активними центрами утворення економічних систем регіонів. Вони можуть охоплювати значні території і завдяки галузям спеціалізації мати загальнонаціональне значення. Отже, комплексоутворення під впливом територіального поділу праці є чинником економічного регіоноформування.

У сучасних умовах вчення про комплексоутворення особливо важливе як наукова основа утворення різноманітних форм територіальної організації виробництва, що складаються під впливом територіального

поділу праці. Прикладом комплексоутворення в локальних системах розселення можуть слугувати поширені в європейській країнах територіальні промислові комплекси у формі кластерів. Ідеї кластеризації економіки – формування територіальних промислових кластерів, як сукупності географічно близько розміщених підприємств, установ і організацій, зорієнтованих на досягнення певної мети – виробництво і реалізацію конкурентоспроможної продукції, значною мірою базуються на теорії комплексоутворення. З метою досягнення вищого рівня організованості кластерна економічна система в ринкових умовах доповнюється єдиним управлінням.

Новий характер економічних і соціальних процесів у сучасних умовах ще більше підвищує значення теорії комплексоутворення. Це пов'язано з тим, що в сучасних умовах формується новий тип територіального поділу праці і територіальної організації господарства, регіонально-галузева будова якого враховує регіональну та глобальну ринкову кон'юнктуру. Проблема ефективного розміщення виробництва, підвищення впливу його територіального зосередження на утворення економіки регіонів у сучасних умовах загострюється через посилення корпоративних інтересів і необхідність створення в регіонах бази для реалізації загальнодержавних стандартів соціально-економічного розвитку. Зросла актуальність формування опорних центрів економіки регіонів, якими можуть бути промислові пункти і центри. Отже теорію територіального поділу праці можна використовувати як вихідну теоретичну засаду для формування нових інтегральних і галузевих систем – кластерів, мережевих систем, економічних та соціально-економічних регіональних просторів тощо у сучасних умовах загальнонаціонального і глобального поділів праці.

Грунтовне знання наукових засад регіонального комплексоутворення в поєднанні з сучасною оцінкою нової економічної ситуації є продуктивним шляхом розвитку теорії просторового планування і просторового розвитку.

Регіональній економічній системі завжди притаманною євзаємозв'язаність господарських об'єктів завдяки технологічним, соціально-економічним та іншим зв'язкам, які формують її виробничий комплекс і спеціалізацію.

Формування економіки регіонів – це керований спосіб територіальної організації господарства шляхом управління територіальним поділом праці. У ринкових умовах проявляється вибірковість залучення в господарський обіг ресурсів у залежності від їх конкурентоспроможності. Розміщення видів діяльності і суб'єктів підприємництва визначається конкурентною привабливістю територій і населених пунктів різних типів. Це впливає на особливості формування регіональної структури економіки. Вона може характеризуватися високими рівнями територіальної локалізації (концентрації), а може і розосереджуватись відповідно до

конкретних переваг того чи іншого розташування. Цим обумовлюється значне зростання ролі такого фактора, як територіальне зосередження виробництва і розселення. Міста, особливо великі і середні, є регіональними індустріальними центрами, які разом із зонами економічного тяжіння до них периферійних територій відіграють головну роль центрів формування економіки регіонів. Кожне місто як економічний центр впливає на навколишню місцевість. Воно об'єднує зоною свого регіоноформуючого впливу інші, менші за людністю міста і села. Так забезпечується зв'язок центра і периферії регіону.

В умовах швидкої зміни світової кон'юнктури, турбулентності глобального середовища економіки регіонів і країн стають все більш динамічними системами. Вони змінюються як за технологіями, видами діяльності і галузями спеціалізації, так і за територіальним розміщенням і формами організації. Глобальний чинник сприяє розвитку регіонів до того часу, поки ресурсні та інші переваги забезпечують отримання ними найбільшого прибутку. В разі зміни кон'юнктури світового ринку такі переваги можуть бути втрачені, і тоді регіон може стати депресивним. Звідси випливає завдання – постійне підтримання і розширення конкурентних переваг регіонів відповідно до потреб світового та національного поділу праці та сучасної інноваційної моделі господарювання.

У нових умовах економічний простір набуває форми суцільної мережі окремих вузлів, центрів, пунктів. Це призводить до того, що втрачається стабільність меж економічного простору. До того ж елементами його стають не лише виробництва, а й економічні відносини, законодавче забезпечення діяльності, політична стабільність регіонів тощо. Некономічні чинники відіграють все більшу роль у формуванні економіки регіону, його структури, глобальної конкурентоспроможності. Господарство регіону набуває ознак частини світового гео економічного простору завдяки його участі в міжнародному територіальному поділі праці як виробника, так і споживача.

Отже, поліструктурність економіки регіону вимагає відповідного підходу до його формування та управління процесами комплексування виробничого та соціального розвитку і територіальної організації. Насамперед, це стосується всебічного науково обґрунтованого матеріального каркасу економіки регіону, оцінки реальних глобальних та регіональних переваг територіального поділу та інтеграції праці, зростання некономічних чинників розвитку території, осмислення місця і ролі середовища та людини в природно-господарському плануванні території та її раціональному використанні. Вимагає оцінки ємності території та якості її ресурсів для певних видів господарської діяльності, збереження сприятливих екологічних умов життєдіяльності населення в довгостроковій перспективі.

Важливим у визначенні напрямків трансформації структури економіки регіону в перспективі є запровадження моніторингу, який дозволив би виявити проблеми його розвитку, їх причини та наслідки. Особливо це стосується виявлення можливостей активізації розвитку регіонів за рахунок посилення взаємодії органів регіонального управління і бізнес-структур на принципах партнерства, зокрема, реалізації великих інвестиційних проектів добувної чи обробної галузей промисловості, рекреації, інфраструктури тощо. Зменшенню диференціації рівнів економічного розвитку регіонів може сприяти міжрегіональна кооперація, реалізація спільних інвестиційних проектів тощо. Економіка регіону в сучасних умовах являє собою певним чином організовану відтворювальну систему з притаманними їй закономірностями функціонування.

Регіони як елементи загальнонаціональної та глобальної економічної системи впливають на формування відповідних товарних, ресурсних, трудових та інших ринків, їх зв'язків у міжнародному поділі праці.

Оптимальна модель економічного простору країни може бути реалізована на засадах регіоноформування, яке, базуючись на національному і глобальному поділі праці, сприятиме повній мобілізації ресурсів для зростання економіки, підвищення добробуту населення. Кожний регіон є особливою відтворювальною системою, яка певною мірою, на базі власних можливостей, адаптована до ринкових умов функціонування.

Література

1. Грищенко І. М. Впровадження лідерства в систему місцевого самоврядування України / І. М. Грищенко. // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Управління». – 2010. – № 2. – С. 275–285.
2. Данилишин Б.М., Чернюк Л.Г., Фащевський М.І. та ін. Просторова організація продуктивних сил України: мезо- та макрорегіональний рівень. — Вінниця: Книга-Вега, 2007. — 495 с.
3. Регіонально-просторові економічні системи України: Методологія і сучасна практика формування: Монографія / Л.Г.Чернюк, М.І.Фащевський, Т.В.Пепа та ін.; ЧДТУ, 2011. – 423 с.
4. Gardiner В. Competitiveness, Productivity and Economic Growth across the European Regions: ERSA Conference paper, Porto / В. Gardiner, R. Martin, P. Tyler. — London, 2004. — 37 p.
5. Keating M. The New Regionalism in Western Europe. Territorial Restructuring and Political Change. — Cheltenham: Edward Elgar Publishers, 1998. — 242 p.